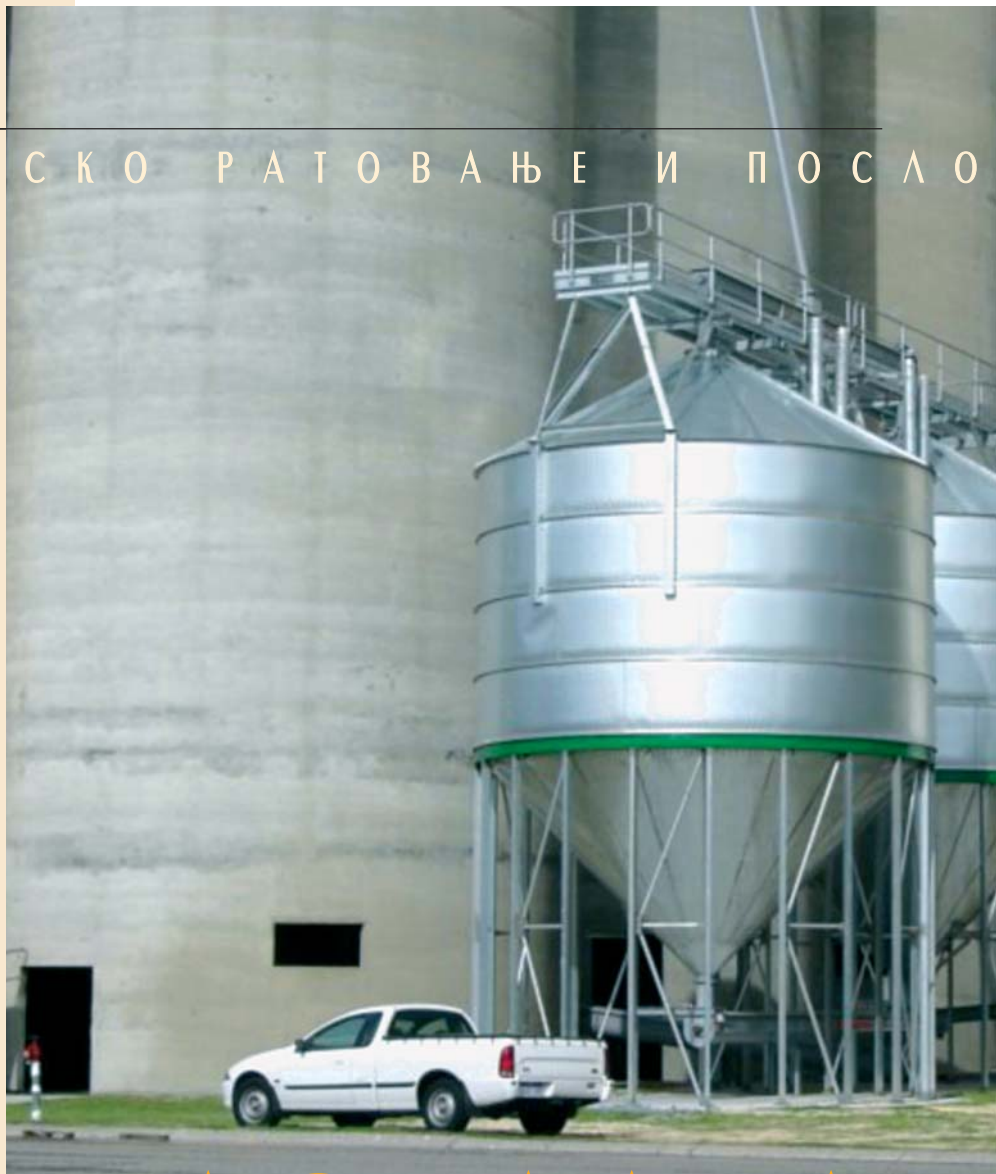

Пише
др Тодор ПЕТКОВИЋ

Успон
транснационалних
компанија (ТНК), као све
значајнијих субјеката
међународних економских
односа, неретко важнијих
и од самих држава, јесте
једно од најбитнијих
обележја економске
глобализације.
У процесима економске и
финансијске глобализације,
пored ТНК, учествују
и водеће међународне
финансијске институције:
ММФ, Светска банка (СБ)
и Светска трговинска
организација (СТО),
те неколико других
организација (УНКТАД,
Банка за међународна
поравнања и ...).
Тиме се фокус економске
теорије и политике у
међународним економским
односима премешта
са националног
на функционално.

ГЛОБАЛНА ИМПЕРИЈА

Еелике светске силе, ради остваривања својих интереса често користе средства економског притиска и уцене. По свом циљу, облику испољавања, снагама које их спроводе и последицама које из њих произилазе она су добила таква обележја да се данас често говори о економском ратовању. Коришћење економских средстава у политичке и војне сврхе има за циљ да економски и технолошки потчине недовољно развијене и слабије земље.

Посебно место и улогу у томе имају транснационалне компаније на чијој логици доминације и контроле тржишта и извоза капитала, односно глобализма, настаје изузетна потреба овладавања знањем у свим његовим видовима, јер је економско ратовање непрекидно. Зато је информација данас, посебно права, проверена и правремена, кључни елеменат раван капиталу уложеном у неку економску операцију. Да би се постигли дефинисани циљеви транснационалних компанија, читави тимови стручњака раде на пословима праћења, откривања, прикупљања и анализе информација, које достављају пословодним руководством своје компаније или државним органима.

На глобализованом светском тржишту отпочињу процеси економског надметања, односно правог економског ратовања, где велике светске силе и њихове транснационалне компаније гутају мале и недовољно развијене земље. На тај начин овладавају људским и производним ресурсима, тржиштем и профитом у одређеној области. У оквиру таквог ратовања поступа се без много размишљања о хуманости и правичности или једнакости шанси. У том циљу инструментализују се међународне организације и институције, било да су оне глобалног (ОУН, СТО, Светска банка, ММФ, Нато и др.) или регионалног (Оебс, Европска унија, Организација афричких држава итд.) карактера.

КОРПОРАЦИЈСКИ КАПИТАЛИЗАМ

Своју глобалну моћ транснационалне компаније остварују путем контроле три најзначајнија тржишта: тржишта роба и услуга, финансијског тржишта и тржишта информација. На тај начин се поред економских процеса, контролишу и неекономски процеси, као што су: политички, културни, идеолошки итд. Тиме постаје јасно зашто се транснационалне компаније не устручавају да предузму све што сматрају потребним да заштите своје монополске интересе и убеде светску јавност да је и економски, а и сваки други рат, легитимно средство у заштити слободне трговине, слободног тока капитала, знања, људи и свега осталог што доприноси повећању профита.

Иза моћних транснационалних компанија стоје њихове моћне националне државе, које су увек спремне да их подрже у "светој мисији глобализације", ако треба и оружаном силом. У тим чињеницама треба тражити најважније разлоге пружања отпора присуству транснационалним компанијама у неразвијеним земљама, чак и кад је оно из економских разлога добродошло.

Као позитивни ефекти присуства транснационалних компанија, као "мотора" привредног раста у земљама тзв. трећег света, најчешће се наводе нови "свежи" капитал у виду директних инвестиција, без чега не може бити никаквог привредног раста; нова технологија, без које није могућ никакав напредак у подизању квалитета производа, конкурентности, структурних промена итд; повећање запослености, али и незапосленост, када се изводи технолошка модернизација, или приликом тзв. преузимања, када се затварају преузета домаћа предузећа; пораст извоза и девизних прихода неопходних за сервисирање спољних дугова и за нови увоз.

Почетком 21. века, транснационалне компаније контролишу директно или индиректно, две трећине светске производње и трговине, и три четвртине међународног трансфера технологије. Велика концентрација индустријског и финансијског капитала прети да наредних година достигне такав степен економске и финансијске моћи да ће бити у стању да практично контролише државне институције, па чак и установе међународне заједнице.

На тај начин настаје један нови квалитет капитала чија логика није више везана за матичну земљу него за систем као целину. Корпорацијски капитал рађа нови социоекономски систем: корпорацијски, односно предаторски капитализам. Оваква трансформација власничких односа представља претварање индивидуалног власништва у групно, односно у власништво производних група и групација, чиме су опет националне границе постале преуске за даљи развој производних снага. Мондијализацијом се урушавају класичне државе – нације и јавља се нови тип капитализма којег "краси" неограничена експанзија.

Овај агресивни тип капитализма неки теоретичари називају и турбокапитализмом, јер има логику свеопште приватизације уз помоћ савремених технологија, посебно компјутерске. Зато се многе земље суочавају с неизбежним питањем економске одбране од турбокапитализма. Једна од значајних мера јесте примена новог концепта пословне шпијунаже, јер је недостатак информација, односно информацијски јаз у модерном друштву, кривац број један за све његове проблеме.

ПОВЕЋАЊЕ МОЋИ

Услед светских процеса глобализације, транснационалне компаније светско тржиште посматрају као јединствену целину и на њему наступају с јединственом пословном политиком продаје, маркетинга и инвестиција. Производи се више не прилагођавају укусима потрошача у региону, већ се креирају њихови укуси и тако настаје јединствена, глобална култура. Све врсте улагања постају мотивисане остваривањем стратешких конкурентских предности за компанију на, све више јединственом, светском тржишту. У области светске производње 1999. године постојало је око 60.000 транснационалних компанија са више од 500.000 страних филијала, које су контролисале око 25 одсто укупне светске производње.

Ако се упореди економски значај транснационалних компанија и држава у светској привреди очигледно је да су државе постале другоразредни привредни субјекти. Од 100 највећих привредних субјеката 51 чине компаније, а 49 државе, док највећа транснационална компанија има већу продају од друштвеног производа више од 150 држава.

Донас у свету расте број великих и моћних ТНК које по својој економској снази и потенцијалу далеко превазилазе многе државе и као такве могу да утичу на бројне економске и финансијске процесе у све већем броју земаља.

Осим што имају главну улогу у светској трговини (око 350 водећих ТНК држи у рукама око 40 одсто светске трговине), због чега је разумљиво да се селективно залажу и за либерализацију и за протекционистичке мере, ТНК постале су најважнији субјекти дугорочног инвестирања. За то су им преко потребни монетарна и валутна стабилност у земљама где улажу

ЕКОНОМСКИ РАТ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Западне земље, са САД на челу, после доласка трупа Кфора на Косово и Метохију, почеле су да воде прави међусобни рат, у намери да за своје компаније осигурају најбоље погодности и профите. Те компаније користе сва могућа средства да би се избориле за уговоре и што веће учешће у обнови порушене покрајине Србије, коју финансирају њихове владе. Обнова Косова и Метохије намеће огромне потребе, посла има много, а новца не фали. Само су Европска унија и Светска банка у ту сврху обећали да деблокирају између 26 и 32 милијарде франака кредита.

Свака од водећих земаља савезница у НАТОу сада покушава на све начине да обезбеди привилеговане позиције на косовском тржишту и осигура остварење не само економских, већ и војних и политичких циљева.

Американци су, пре него што су отворили међународни конкурс за избор најповољнијих понуда западних компанија, почели да финансирају на Космету неке од пројеката из сопствених државних фондова да би, на тај начин, дали приоритет компанијама из своје земље.

Немци покушавају да до максимума искористе свој економски углед на Космету, а италијанске компаније рачунају на подршку сопствене владе, која им је обећала нови закон који би им повећао конкурентност и олакшао добијање уговора на Косову и Метохији.

Велика Британија је и овог пута показала да јој је права специјалност убацивање својих дипломата и пословних људи на најугицајније положаје у међународним организацијама.

Французи су, научивши лошу лекцију из рата у Босни и Херцеговини, када су у току рата чували Аеродром "Бутмир" код Сарајева, али су га у миру обновили Холанђани, међу припаднике своје армије уградиле стотине експерата за реконструкцију, који поред осталог, имају мисију и да буду водичи француских компанија. Француска је имала извесну предност у односу на конкуренте зато што је специјални представник УН за Космет био Француз (Бернар Кушнер).

Видљив је утицај владиних агенција за развој, које су на терену задужене за кредите, а које су Космету доделиле њихове државе. Тако је америчка цивилна агенција USAID, која је већ милионима долара преплавила БиХ, одлучила да исто понови и на Космету. Агенција не крије да се новцем америчких пореских обвезника највише користе управо америчке фирме, јер је 80 одсто уговора финансираних тим средствима, додељено америчким компанијама. Европске земље такође сматрају своје донације Космету као инвестиције за своје компаније.

Да би се успело у оваквом економском рату понекад се користе и тенкови. Тако су Енглези, чим су стигли, тенковима "челицер" опколили термоелектрану у Обилићу, под изговором да су то учинили због безбедности. Прилаз централи дозволили су само изабраним инжењерима, наравно, Енглезима. Обнова централе зато није баш случајно поверена британским компанијама.

Поред тога, велике се битке воде између потенцијалних западних инвеститора за контролу над комбинатом "Трепча", рудником који је по производњи олова и цинка први у Европи. Французи се у томе сматрају повлашћеним, јер је рудник у "зони под њиховом контролом", а једна француска фирма већ поседује нешто мање од три одсто акција комбината. Једна Грчка фирма, такође, претендује на учешће у акцијама "Трепче", јер је још 1996. године потписала уговор о кооперацији са овом фирмом у вредности од 517 милиона долара. И Енглези хоће да им се да право да учествују у капиталу комбината, под изговором да су при његовом отварању далеке 1927. године управо они располагали концесијом од педесет година за његово експлоатисање, која им је укинута 1941. године.

СТО НАЈВЕЋИХ

	Country/Corporation	GDP/sales (\$mll)		Country/Corporation	GDP/sales (\$mll)
1	United States	8,708,870.0	51	Colombia	88,596.0
2	Japan	4,395,063.0	52	AXA	87,645.7
3	Germany	2,081,202.0	53	IBM	87,548.0
4	France	1,410,282.0	54	Singapore	84,945.0
5	United Kingdom	1,373,612.0	55	Ireland	84,861.0
6	Italy	1,149,958.0	56	BP Amoco	83,556.0
7	China	1,149,814.0	57	Citigroup	82,005.0
8	Brazil	760,345.0	58	Volkswagen	80,072.7
9	Canada	612,049.0	59	Nippon Life Insurance	78,515.1
10	Spain	562,245.0	60	Philippines	75,350.0
11	Mexico	474,951.0	61	Siemens	75,337.0
12	India	459,765.0	62	Malaysia	74,634.0
13	Korea, Rep.	406,940.0	63	Allianz	74,178.2
14	Australia	389,691.0	64	Hitachi	71,856.5
15	Netherlands	384,766.0	65	Chile	71,092.0
16	Russian Federation	375,345.0	66	Matsushita Electric Ind.	65,555.6
17	Argentina	281,942.0	67	Nisho Iwai	65,393.2
18	Switzerland	260,299.0	68	ING Group	62,492.4
19	Belgium	245,706.0	69	AT&T	62,391.0
20	Sweden	226,388.0	70	Phillip Morris	61,751.0
21	Austria	208,949.0	71	Sony	60,052.7
22	Turkey	188,374.0	72	Pakistan	59,880.0
23	General Motors	176,558.0	73	Deutsche Bank	58,585.1
24	Denmark	174,363.0	74	Boeing	57,993.0
25	Wai-Mart	166,609.0	75	Peru	57,318.0
26	Exxon Mobil	163,881.0	76	Czech Republic	56,379.0
27	Ford Motor	162,558.0	77	Dai-ichi Mutual Life Ins.	55,104.7
28	DaimlerChrysler	159,985.7	78	Honda Motor	54,773.5
29	Poland	154,146.0	79	Assicurazioni Generali	53,723.2
30	Norway	145,449.0	80	Nissan Motor	53,679.9
31	Indonesia	140,964.0	81	New Zealand	53,622.0
32	South Africa	131,127.0	82	E.ON	52,227.7
33	Saudi Arabia	128,892.0	83	Toshiba	51,634.9
34	Finland	126,130.0	84	Bank of America	51,392.0
35	Greece	123,934.0	85	Pfizer	51,331.7
36	Thailand	123,887.0	86	Nestle	49,694.1
37	Mitsui	118,555.2	87	SBC Communications	49,489.0
38	Mitsubishi	117,765.6	88	Credit Suisse	49,362.0
39	Toyota Motor	115,670.9	89	Hungary	48,355.0
40	General Electric	111,630.0	90	Hewlett-Packard	48,253.0
41	Itochu	109,068.9	91	Fujitsu	47,195.9
42	Portugal	107,716.0	92	Algeria	47,015.0
43	Royal Dutch/Shell	105,366.0	93	Metro	46,663.6
44	Venezuela	103,918.0	94	Sumitomo Life Insur.	46,445.1
45	Iran, Islamic rep.	101,073.0	95	Bangladesh	45,779.0
46	Israel	99,068.0	96	Tokyo Electric Power	45,727.7
47	Sumitomo	95,701.6	97	Kroger	45,351.6
48	Nippon Tel & Tel	93,591.7	98	Total Fina Elf	44,990.3
49	Egypt, Arab Republic	92,413.0	99	NEC	44,828.0
50	Marubeni	91,807.4	100	State Farm Insurance	44,637.2

Sources: Sales: Fortune, July 31, 2000. GDP: World Bank, World Development Report 2000.

свој капитал, те одговарајући правни систем заштите својих инвестиција и безбедног трансфера добити. Већ из овог је видљиво да ТНК "морају" да се мешају у суверена права држава домаћина, а проблеми настају када то мешање покуша да прерасте допуштене оквире.

Иностране инвестиције у 2000. години достигле су износ од 1.270 милијарди долара, што је за 190 милијарди више у односу на 1999. годину. Поређења ради, оне су 1990. године износиле само 203 милијарде долара. Највећи део тих инвестиција извршен је путем куповине или преузимања предузећа у иностранству, првенствено посредством тзв. мегинтеграције самих ТНК (стварање тзв. стратешких алијанси) и учешћем у приватизацији у земљама у транзицији.

Дакле, постаје јасно зашто се ТНК неће устручавати да предузму све што сматрају потребним да заштите своје монополске интересе и светску јавност увере да је и економски (трговински), а и сваки други рат, легитимно (а легалитет није тешко обезбедити, користећи "гласачке машине", право вета итд.) средство у заштити слободне трговине, слободног тока капитала, знања, људи и свега осталог што доприноси повећању профита. У ствари, оне су у стању да сваки свој потез објасне не само као исправну, него и као најбољу могућу меру, а сваког ко се томе покуша супротставити означити као јеретика којег мора стићи "глобална правда".

Овладавање робном производњом, разменом, транспортом, банкарством и осигурањем и улагање енормног научно-технолошког потенцијала у нова достигнућа у области робне производње, повећава из дана у дан позиције моћи ових компанија до неслућених размера. ■

(У следећем броју: ТРКА СЕ НАСТАВЉА)

КАЛЕНДАР

16. октобар 1911.

Министар војни одредио да монаси, ђакони и свештеници служе војни рок од шест месеци у болницама, тзв. ђачки рок.

18. октобар 1912.

Влада Краљевине Србије објавила рат Турској. Два дана касније српске армије прешле су у наступање.

20. октобар 1944.

Завршена Београдска операција, током које су јединице НОВЈ, у садејству са совјетским јединицама маршала Толбухина, ослободиле Београд. У октобру су ослобођени и многи други градови у Србији: Ниш, Нови Сад, Бела Црква, Уб, Бор, Зрењанин, Кикинда, Панчево, Лесковац, Алексинац, Топола, Младеновац, Крушевац, Сомбор, Крагујевац, Шабац... А у Црној Гори: Пљевља, Вирпазар, Плав, Рожаје, Кумбор, Херцег Нови...

23–24. октобра 1912.

У близини Куманова вођена је прва одсудна битка између Српске и Турске војске, у којој је турска Вардарска армија претрпела тежак пораз. У Кумановској бици постигнута је једна од највећих победа балканских савезника у Првом балканском рату.

24. октобар 1945.

Ступила на снагу Повеља Уједињених нација, те се тај дан обележава као Дан Уједињених нација.

31. октобар 1941.

У току борби за ослобођење Краљева први пут су устаничке јединице дејствовале са два тенка заплена од Немаца. Формиран је први тенковски вод. Тај датум се обележава као Дан оклопних и механизованих јединица Војске Србије и Црне Горе.

ШТАМПА

НАРОДНА АРМИЈА

ТИТО СА ОФИЦИРИМА РАТНИМ ЗАРОБЉЕНИЦИМА

“У Земуну, 16. овог месеца по подне, маршал Југославије Јосип Броз Тито посетио је бивше активне официре који су се вратили из заробљеништва и ступили у Југословенску армију.

– Ја желим да ви, официри бивше југословенске војске, официри данашње југословенске армије, будете достојни руководиоци наше војске, рекао је том приликом Јосип Броз”.

23. октобар 1945.

FRONT

ПРВИ КИЛОМЕТРИ КРУЖНОГ ПУТА ОКО БЕОГРАДА

“Назив кружни пут је у овом случају само делимично адекватан. То, у ствари, није затворен круг. Према перспективном плану он треба да повеже аутопут Београд–Загреб са Савом, да пређе Саву и да је у благом луку јужно од Београда споји са Дунавом, да пређе Дунав и да се споји са путем за Зрењанин”.

30. октобар 1955.

ВОЈСКА

КОЧА ПОПОВИЋ, НАРОДНИ ХЕРОЈ И ГЕНЕРАЛ-ПУКОВНИК У РЕЗЕРВИ

“Вест о смрти Коче Поповића, легендарног команданта наше народноослободилачке борбе, првог начелника ГШ ЈНА у годинама мира, истакнутог државника и дипломате нове Југославије, цењеног писца и грађанина света, стигла је када је лист био у штампи.”

22. октобар 1992.

Припремио Миљан МИЛКИЋ

ФОТО АЛБУМ

Вршидба у околини
Ђуприје (лето 1945.)

Припремио
Радован ПОПОВИЋ

КАСИЦА ВОЈВОДЕ РАДОМИРА ПУТНИКА,
ДАР ЊЕГОВОГ ПРАУНУКА ЗОРАНА ИВКОВИЋАИСПУЊЕНО
ЗАВЕШТАЊЕ

Изложба у галерији Војног музеја "Знамените личности Србије и Црне Горе у борби за ослобођење и уједињење и њихови предмети у збиркама Војног музеја" подстакла је већ постојећу намеру Зорана Ивковића, праунука војводе Путника, да тој установи подари лични предмет његовог прадеде.

Разгледајући изложбу, господин Ивковић је сетно посматрао изложене експонате, нарочито предмете војвода Степе Степановића и Живојина Мишића, жалећи што није заступљен и њихов саборац војвода Путник. Војни музеј није располагао ниједним његовим предметом. Зато је господин Ивковић, који живи у иностранству, одлучио да Војном музеју поклони личну касицу војводе Путника, коју је до тад љубоморно чувао у породичној заоставштини.

Наиме, по његовом сведочењу, у породици је познато усмено "завештање" војводине кћери Радојке "да се војводини предмети предају на чување Војном музеју тек кад прође комунистичко време".

Касица је после мањег конзерваторског третмана постављена уз војводин портрет (рад сликара Едуара Хрибара), на поменутој изложби, након чега ће бити трајно изложена у сталној поставци Музеја. Израђена је у занатској

радионици Војнотехничког завода у Крагујевцу 1914. године, што се види са знака и натписа на њеној предњој страни. Метална касица је споља обојена светлорозом бојом због имитације дрвета. Ивице су опточене металним оковима са плитком гравуром у флоралним мотивима. На поклопцу је украсна ручка за ношење, механизам за закључавање, сакривен украсном металном плочицом на којој је гравирана година израде "1914", а на плочици је угравирано име власника (ћирлично) "војвода Радомир Путник". Касица је служила за чување новца и ситних личних ствари.

Иначе, славни војвода био је ожењен Љубицом, кћерком Тодора Бојовића, потпуковника из Београда, са којом је изродио седморо деце, четири сина (Љубишу, Боривоја, Димитрија и Велимира, који је кренуо очевим стопама, напредујући до чина потпуковника) и три кћери (Милу, Милицу и Радојку).

Милица је била удата за капетана прве класе Јована Ивковића. Дародавац драгоцене касице Зоран Ивковић је њен унук од сина Гојка, резервног официра Војске Краљевине Југославије. ■

Анђелија РАДОВИЋ

УМЕЌЕ ЧИТАЊА

Сваки писац каткад сања о свом читаоцу – какав је он и како треба да чита да би тачно, и потпуно, схватио написано... Јер, савремен читалац обећава писцу жељену срећу духовног "сусрета"...

У извесном смислу сви смо ми "читаоци": поглед прелеће по словима, слова се слажу у речи, иза речи се крију одређено значење и веза, захваљујући чему речи постају реченице, и ти већ замишљаш нешто свакодневично, исхитрено, пролазно, за кратку употребу, не увек из прве схватљиво, нешто лако нестајуће у бездану прошлости. Јадни су такви "читаоци"! Јадно је такво "читање"! То је механизам без духа. Бујица празнословља. Култура површности.

Не, оно што се одиста може назвати "читањем" – нешто је сасвим друго.

Пре свега, већ је написано оно што предстоји да се чита: неко је живео, мислио, осећао, можда и патио; он је хтео да нам исприповеди о нечем таквом што му се учинило важним – можда је то нешто значајно о важном; он је тражио реч и израз, борио се за истинитост и тачност, трудио се да пронађе лепоту и ритам. И ево, он нам поклања своје дело: новински чланак, песму, драму, роман, истраживање.

Пред нама су – богатство осећања, резултата, идеја, форми, слободних размишљања, позива, поредби, цело врело духовности – отворено и истовремено скривено, задатост, истовремено испуњена тајнописом. Нека онај ко то може ослободи овај окуп мртвих кукица, нека га ојасни и оживи, да би се затим загледао у њу. Мисле да је то лако; мисле да то могу сви... У ствари, за то су способни не многи. Зашто?

Зато што треба књижи удахнути сву своју пажњу, све душевне способности и тачну духовну припрему. Погледом прелетелим по редовима ништа нећеш добити; прво читање захтева усредсређену пажњу. Такође ћеш задобити мало, читајући тек хладним разумом и испразним уобразиљом. Треба свим срцем прихватити заносну страст, треба послушати ћув у свим дасима нежне лирске песме, а велика идеја може да захтева и читавага човека. То значи да читалац мора тачно обновити душевни и духовни чин писца, пратити га, живети са њим. Тек ће се тада догодити истински сусрет аутора са читаоцем. Јер, истинско читање – то је својеврсно уметничко провиђење, позвано и способно тачно и у потпуности да васкрсне духовне визије другог човека, да живи у њима, да се њима наслађује и духовно богати. То је победа над растанком, даљином и епохом. То је снага духа – оживљавати слова, откривати у себи унутрашња пространства, сазрцавати нематеријално, поистоветити се са непознатим, или чак мртвим људима, а заједно са ауторима, уметнички или у мислима, живети суштину васељене.

Читати значи искати и налазити – читалац се труди да пронађе закопано благо у свој његовој пуноти, да га присвоји за себе. То је творачки процес; то је борба за сусрет; то је слободно јединство са оним ко је закопао благо; то је победоносни полет у оно што се чини немогућим.

Треба се бринути за уметност читања и чврстости је. Читање треба да буде дубоко, мора да постане стваралачко и сазрцавајуће. Само тада свако од нас може да сазда дух и карактер у читаоцу, а шта носи у себи само распад.

По читању могуће је познати човека. Јер, сваки од нас је оно "шта" чита; и сваки човек је оно "како" чита; и сви ми постајемо оно што смо учили из прочитаног – букет цветова читањем скупљених у нама. ■

Иван А. ИЉИН

Из књиге "Пред буктавим загометкама Господњим", Светигора, Цетиње, 2001.

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

15 – 31. октобра

Православни

17. октобар - Свети Стефан и Јелена Штиљановић

19. октобар - Свети апостол Тома

27. октобар - Преподобна мати Параскева – Света Петка

31. октобар - Свети апостол и јеванђелист Лука Свети Петар Цетињски

Исламски

15-31. октобар – Рамазан

СВЕТИ СТЕФАН ШТИЉАНОВИЋ

Рођен је у Паштровићима. Био је српски деспот и велики родољуб и праведник Божји. Овај велики и српски кнез може се по свему упоредити са светим Александром Невским и светим краљем Јованом Владимиром. Умро је почетком 16. века (највероватније 1515. године). На његовом гробу, често се ноћу појављивала светлост, према којој су и пронађене његове мошти. Када је Стефанова жена Јелена видела његове нетљене мошти замонашила се и у манастиру до краја провела свој подвижнички живот. Стефаново тело дуго је почивало у фрушкогорском манастиру Шишовцу. За време Другог светског рата пренето је у Београд и положено у Саборну цркву где се и данас налази.

РАМАЗАНСКИ ПОСТ

Рамазански пост траје 30 дана. То је месец у коме исламски верници покушавају да се што више приближе Богу, клањајући, постећи чувајући себе од греха, чувајући свој језик и речи да се не би неко други узнемирио или, евентуално, повредио.